

II.3. ЗЕМИ И ПОЧВИ

1. Обобщена информация за територията на РИОСВ-Плевен (област Плевен и област Ловеч):

Област Плевен обхваща територия от 4 653 кв. км, което е 4.2 % от територията на страната. Земеделските земи на територията на Плевенска област са 379 180 ха, което е около 81.5 % от общата територия на областта, като най-разпространени са черноземните и алувиално-ливадните почви. По долините на реките и по брега на р. Дунав има ливадно-блатни почви. Горските територии са 43 430 ха, което е 9.3 % от територията на областта. Урбанизираните територии са 21 950 ха, което е 4.7 % от общата територия на областта. Водните течения и водни площи са 15 330 ха, което е 3.3 % от територията на областта. Други – 5 390 ха, което е 1.15 % от територията на областта.

Област Ловеч обхваща територия от 4 128 кв. км, което е 3.7 % от територията на страната. Земеделските земи на територията на Ловешка област са 205 224.9 ха, което е 38.90 % от територията на област Ловеч. Характерно за областта е, че близо 2/3 от общата площ е планинска, а останалата 1/3 е полупланинска и равнина. Почвите в областта са разнообразни. За старопланинската част са характерни сивите горски почви и типични кафяви горски и планинско-ливадни почви, а по долините на реките алувиално-ливадните почви. Горските територии са 158 090 ха, което е 40% от територията на областта.

Източници: Областни стратегии за развитие на област Ловеч и на област Плевен за периода 2014-2020 г.

2. Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди

На територията на РИОСВ – Плевен (Плевенска и Ловешка област) броят на пунктите по почвен мониторинг I-во ниво - широкомаслен мониторинг е 33. Съгласно утвърдената от Изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по околната среда (ИАОС) Годишна програма за мониторинг на почви за 2021 г., Регионална лаборатория (РЛ) - Плевен е извършила пробонаабиране от 8 пункта със следните номера: №179 – Асеново, №180 – Жернов, №195 – Изгрев, №196 – Бяла вода, №127 – Нановица, №142 – Рибарица, №143 – Малка Желязна и №210 – Градище. Всяка прoba се взема в две дълбочини в зависимост от типа земеползване, а именно: за обработвани земи 0-20 см и 20-40 см, за постоянни тревни площи 0-10 см и 20-40 см. Наблюдават се следните показатели: активна реакция на почвата (pH), биогенни елементи – общ азот по Келдал, общ фосфор, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, обемна пълтност и 9 броя тежки метали и металоиди – мед, цинк, олово, кадмий, никел, кобалт, хром, арсен и живак.

Оценка и анализ на получените резултати по почвен мониторинг I-ро ниво се извършват от отдел „МБРГЕП“ в ИАОС в срок до 1 месец от постъпването на данните от информационната система съгласно утвърдената програма за 2021 г.

Съгласно чл. 5, ал. 7 от Наредба № 4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите, изпълнителният директор на ИАОС предоставя информация от НСМП на заинтересуваните лица/организации.

3. Нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост

До 2011 г. данните за нарушените терени се предоставяха в РИОСВ от миннодобивните фирми чрез изготвянето на годишните работни проекти, които включваха и отчет за предходната година. С настъпилите промени в Закона за подземните богатства (ЗПБ), компетентен орган е Министерство на енергетиката, поради което РИОСВ – гр. Плевен не разполага с актуална информация за нарушените терени (земи и почви) от добивната промишленост.

4. Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита /пестициди/

През 2021 г. съгласно утвърдената от Изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви по почвен мониторинг I-во ниво - широкомащабен мониторинг, РЛ-Плевен е извършила пробонаабиране от 8-те пункта, които са описани в т. 2. Извършено е изпитване на пробите по показател органохлорни пестициди.

Оценка и анализ на получените резултати по този показател се извършват от отдел „МБРГЕП“ в ИАОС в срок до 1 месец от постъпването на данните от информационната система съгласно утвърдената програма за 2021 г.

Към 01.01.2021 г. на територията, контролирана от РИОСВ Плевен има 51 склада (4 от тях централизирани) и 4 площадки с общо 54 броя контейнери Б-Б куб за съхранение на негодни и излезли от употреба продукти за растителна защита (негодни ПРЗ). На територията на област Плевен (в 10 общини) има 22 склада, 3 от които централизирани и 4 площадки с общо 54 броя контейнери Б-Б куб. На територията на област Ловеч (в 6 общини) има 29 склада, 1 от които централизиран.

През 2021 г. планово са проверени всичките складове и Б-Б кубове за съхранение на негодни ПРЗ на територията на РИОСВ Плевен. Дадени са общо 22 предписания, от които 1 не е изпълнено и 1 е със срок за изпълнение през м. януари 2022 г.

В резултат от проверките и дадените предписания е постигнато следното:

- негодните ПРЗ от 1 склад, находящ се в с. Ракита, общ. Червен бряг, за който са дадени 4 предписания, регламентирано са предадени от Кмета на община Червен бряг за последващо третиране;

- предприети са действия от страна на общините за обезопасяване на 4 склада чрез ремонти дейности на покриви и стени;

- възстановена е оградата около 1 склад;

- почистена е тревната, храстовата и дървесната растителност около 4 склада;

- 2 склада са обозначени със знаци за опасност;

- възстановено е покритието на външните стени на Б-Б кубовете в гр. Левски.

За един склад в Ловешка област са дадени общо 3 бр. предписания от 2 проверки (1 планова и 1 извънредна-последващ контрол). Едното предписание, касаещо възстановяване целостта на покривната конструкция, не е изпълнено. Във връзка с това са предприети действия за съставяне и връчване на АУАН по Закона за опазване на околната среда. Дадено е ново предписание за възстановяване целостта на покривната конструкция, със срок за изпълнение през м. януари 2022 г.

Останалите предписания са изпълнени.

За склада за съхранение на негодни ПРЗ в с. Дълбок дол, общ. Троян, който не е в добро състояние, РИОСВ Плевен не е дала предписания за извършване на ремонтни и други дейности, тъй като собствеността на склада е неясна - няма конкретен собственик, на който да се дадат предписания. За направените констатации и необходимостта от приемане на мерки и действия за осигуряване на безопасно и екологично съхранение на негодните ПРЗ, през 2021 г. РИОСВ Плевен е уведомила Окръжна прокуратура(ОП)-Ловеч, както и Областния управител (ОУ) на област Ловеч, РД ПБЗН Ловеч и ОДБХ Ловеч, с молба за съдействие за установяване собствеността на складовете в селата Дълбок дол, Добродан и Бели Осъм, общ. Троян. Също така е отправено предложение към ОУ на област Ловеч за свикване на комисия за склада в с. Дълбок дол. След съдействието на ОП-Ловеч и получената информация от всички институции, вкл. от Община Троян, същата е препратена до ОУ на област Ловеч. До края на 2021 г. в РИОСВ Плевен не беше получен отговор от ОУ на област Ловеч.

Във връзка с изпълнение на програмата за почвен мониторинг III ниво – локални почвени замърсявания 2021 г. към ИАОС, през м. декември 2021 г. в ИАОС е изпратена актуална информация за състоянието на складовете за съхранение на негодни и излезли от употреба ПРЗ на територията на РИОСВ Плевен. Съгласно указанията от ИАОС, изготвената информация е след съгласуването с РД ПБЗН Плевен и Ловеч и ОДБХ Плевен и Ловеч.

5. Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти

През 2021 година РЛ - Плевен е извършила пробонабиране от 8 пункта (описаните в т. 2) съгласно утвърдената от изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви за 2021, касаеща почвен мониторинг I-во ниво - широкомащабен мониторинг. Наблюдавани са УОЗ: полициклични ароматни въглеводороди и полихлорирани бифенили, както и нефтопродукти.

Оценка и анализ на получените резултати по почвен мониторинг I-ро ниво се извършват от отдел „МБРГЕП“ в ИАОС в срок до 1 месец от постъпването на данните от информационната система съгласно утвърдената програма за 2021 г.

6. Ерозия на почвите

Ерозията на почвата е процес на разрушаване, пренасяне и отлагане на почвени частици чрез вятър, дъждовни и поливни води при протичане на естествени и/или антропогенни процеси. Загубата на почвен материал оказва съществено влияние върху функциите на почвата, както в мястото на проявленето на ерозията, така и върху прилежащите територии. Ерозираните земи са със скъсен почвен профил, изсветлена повърхност, често набраздена от линейни ерозионни форми и води до силно намаляване на плодородието на почвата. Поради това тя е един от най-серизните глобални фактори за деградация и опустиняване на почвите. Природните и стопанските условия на територията на България създават предпоставки за разпространението на водна, ветрова и иригационна ерозия. Наред с природно обусловените фактори, степента на проявление на почвената ерозия зависи и от човешката дейност. Неправилната обработка на почвата, обезлесяването и горските пожари също са съществени фактори, оказващи влияние върху този процес. Провежданите мероприятия за борба с това вредно явление са агротехнически, лесотехнически и хидротехнически.

На територията на Плевенска област няма сериозни проблеми по отношение на почвената ерозия. Единствено равнинният характер на областта е причина за проява на ветрова ерозия, която нанася щети, налагачи противоерозионни мероприятия. По брега на р. Дунав има брегова ерозия и свлачищни процеси, особено в Община Никопол.

Що се касае до област Ловеч, тя е сред най-застрашените по отношение на почвени загуби от водна ерозия в земеделските земи (по 4,6% годишно) и сред областите с най-висок риск от проява на площна водна ерозия на почвата на земеделските земи (10 – 12 t/ha у).

В РИОСВ Плевен няма информация за значителни ерозионни процеси през 2021 г. Оценка на водната и ветрова ерозия за всяка година се извършва чрез математически модел в ИАОС.

7. Засоляване и вкисляване на почвите

През 2016 г. в ИАОС е извършено оптимизиране на мониторинговата мрежа за почвен мониторинг - II ниво (Подсистеми за контрол и опазване на почвите от засоляване и от вкисляване), в следствие на което има промяна в местоположението на някои от пунктите.

Съгласно утвърдената от Изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви-почвен мониторинг II-во ниво през 2021 година, е извършено следното:

По почвен мониторинг II-ро ниво – „Засоляване“ през 2021 г. са наблюдавани 3 пункта в следните землища: с. Дъбован, с. Загражден и с. Горна Студена-нов пункт. Параметрите за наблюдение са:

- почвени пробы: pH (H_2O), специфична електропроводимост; водоразтворими: сулфати, хлориди, карбонати, хидрогенкарбонати, калций, магнезий, калий, натрий; обменен натрий и сорбционен капацитет на почвата;

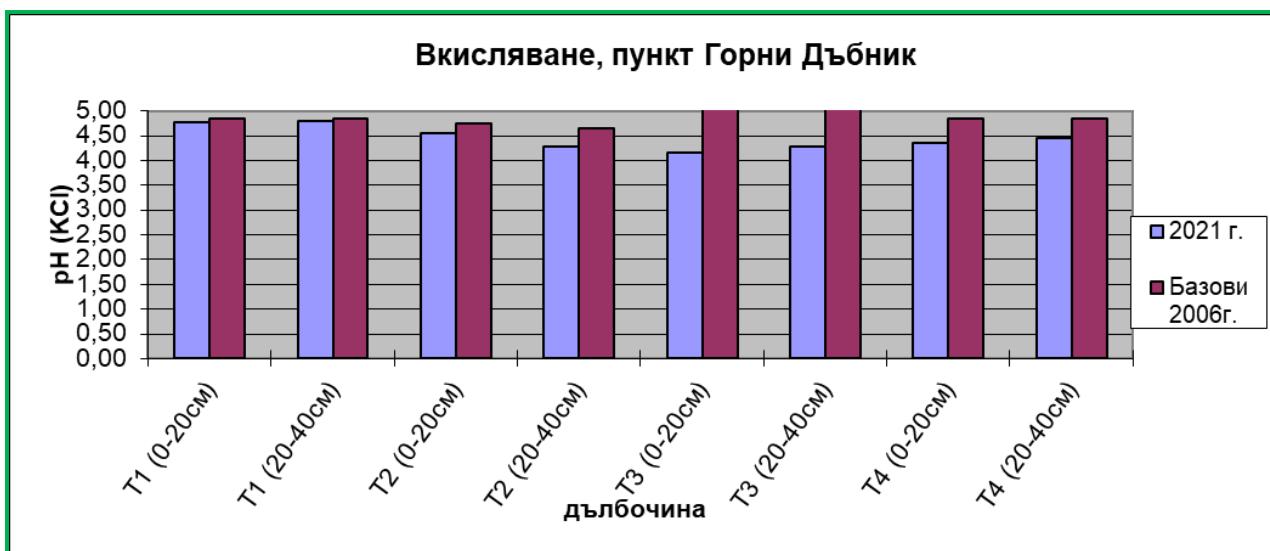
- водни пробы: pH (H_2O), електропроводимост, хлориди, сулфати, калций, магнезий, карбонати, хидрогенкарбонати, калий, натрий.

По почвен мониторинг II-ро ниво – “Вкисляване” са определени 5 пункта за

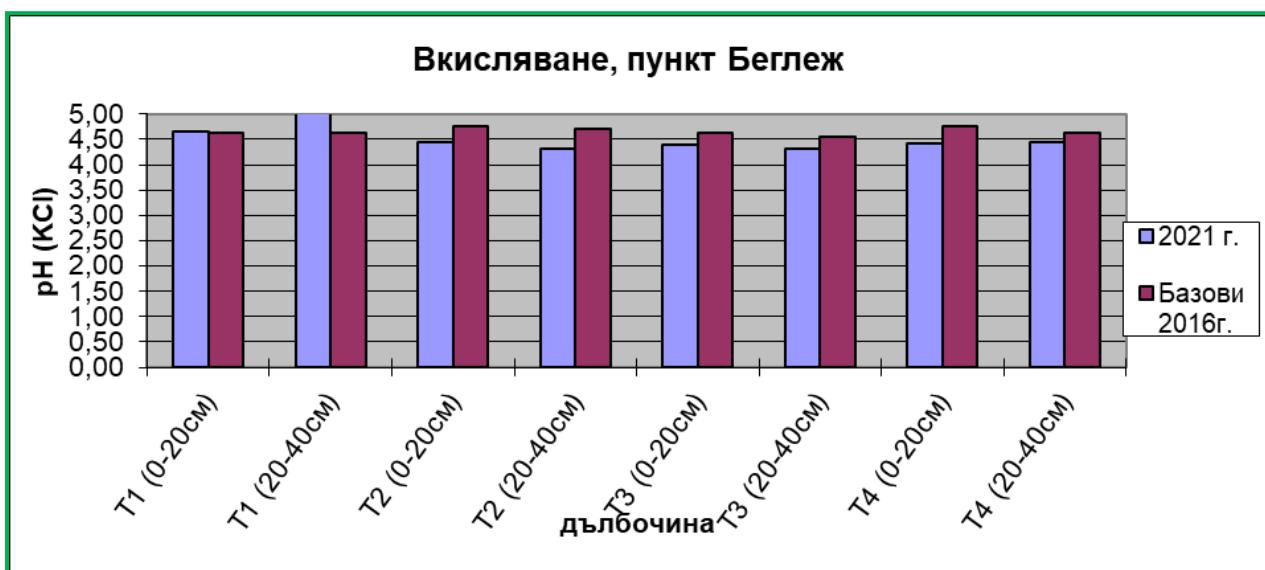
наблюдение на територията на РИОСВ - Плевен: Телиш, Добревци, Горни Дъбник, Беглеж и Велчево. Периодичността на вземане на преби е през една, две, три и/или четири години в зависимост от почвеното различие, през есента. През 2021 г. са наблюдавани следните пунктове: Горни Дъбник, Беглеж, Телиш и Велчево съгласно утвърдената от Изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви за 2021 г.

Оценка и пълен анализ на получените резултати по почвен мониторинг II-ро ниво се извършват от отдел „МБРГЕП“ в ИАОС в срок до 1 месец от постъпването на данните от информационната система съгласно утвърдените програми за 2021 г.

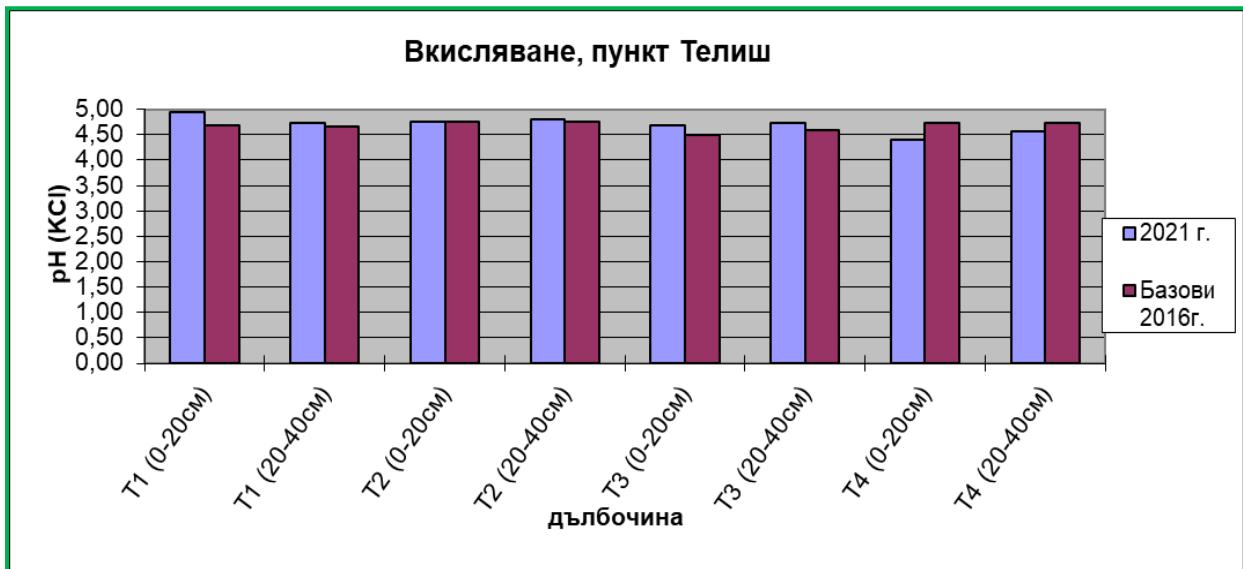
Резултатите от изпитването по показател pH (KCl) (II-ри цикъл) спрямо базовите резултати са представени с диаграми: пункт Горни Дъбник – фиг. 1, пункт Беглеж – фиг. 2, пункт Телиш – фиг. 3 и пункт Велчево – фиг. 4.

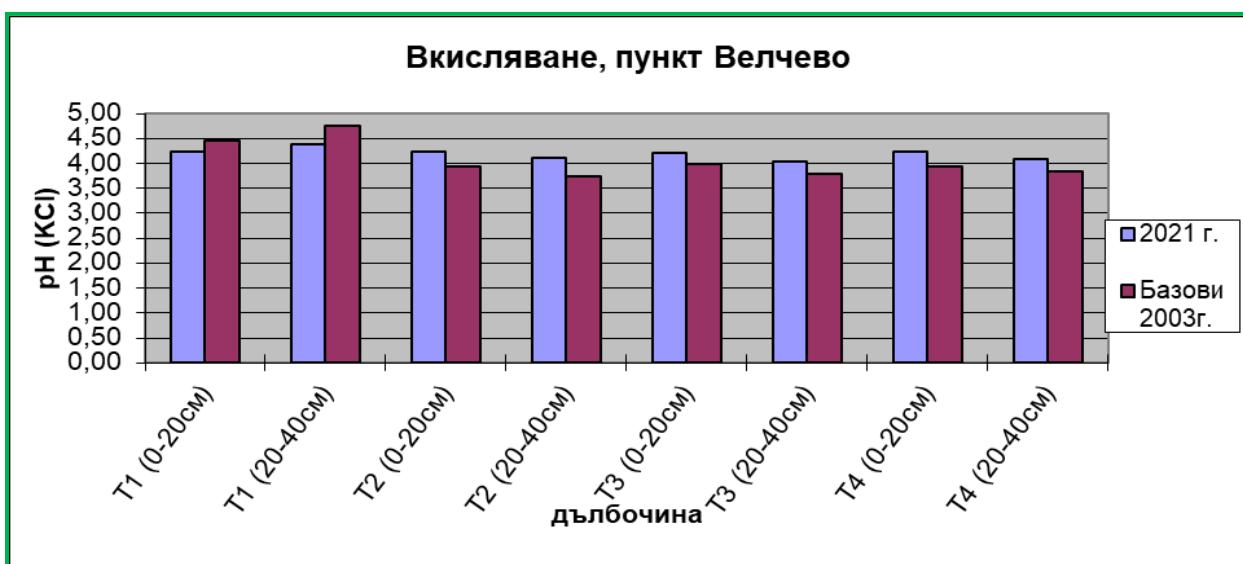
Фиг. 1

Фиг. 2

Фиг. 3

Фиг. 4

8. Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци)

Информация за наличие на нерегламентирано изхвърляне на строителни, битови и промишлени отпадъци има в т. III от Доклада (Контрол за предотвратяване нерегламентирани замърсявания/локални сметища/с отпадъци).

По отношение на селскостопанските отпадъци в Закона за почвите е посочено, че кметовете на общините контролират изгарянето или друга форма на неконтролирано обезвреждане, изоставяне и нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвена повърхност, включително на селскостопански отпадъци, извън обхвата на Закона за управление на отпадъците. Съгласно т.16 от ДР на Закона за почвите “Селскостопански отпадъци извън обхвата на Закона за управление на отпадъците” са животински фекалии (твърд и течен торов отпад), трупове на животни и други неопасни вещества, използвани или получени от дейности в селското стопанство.

Опазването на почвите от замърсяване с пресен торов отпад се осъществява от РИОСВ – Плевен най-вече на етап превантивна дейност чрез процедиране на инвестиционни предложения съгласно разпоредбите на Закона за опазване на околната среда. За обекти с

издадени комплексни разрешителни, в които се формира торов отпад, компетентният орган, който го издава, поставя условия за правилното му управление.

9. Кратка обобщена оценка за състоянието на почвите на територията на РИОСВ

Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс и опазването им е приоритет и задължение на държавните и общинските органи. Само с общите усилия и действия на всички компетентни органи ще се постигнат положителни резултати относно трайното намаляване и/или предотвратяване на дейностите и процесите, водещи до вредни изменения на почвата.

При проверките на инсталации с издадени комплексни разрешителни (КР) през 2021 г. се констатира, че условията, касаещи мерки за опазване на почвата от замърсяване, се изпълняват. За инсталациите, за които са изгответи и се изпълняват планове за мониторинг на почви по заложени показатели в КР, не са констатирани несъответствия.

През 2021 г. представител на РИОСВ Плевен е взел участие в:

- 11 комисии по чл.17, ал.1, т.1 от Закона за опазване на земеделските земи в ОД Земеделие Ловеч и в ОД Земеделие Плевен;

- 6 комисии съгласно Наредба № 26 за рекултивация на нарушен терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт;

- 1 комисия по Наредба № 22 от 10.02.2006 г., за условията и реда за обезвреждане на странични животински продукти и на продукти, получени от тях и на специфично-рискови материали извън обектите, регистрирани в РВМС.

В заключение може да се каже, че като цяло почвите на територията, контролирана от РИОСВ – Плевен, са в добро екологично състояние.